

DAVACI VE YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

STEYEN : TMMOB Mimarlar Odası Başkanlığı

VEKİL : Av. Beyza Birben Tuncer (E-tebligat)

DAVALI : Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı -ANKARA

VEKİL : Hukuk Müaviri Burak Öz (Aynı adreste)

STEMİN ÖZETİ : 12.05.2023 tarih ve 32186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar Yönetmeliinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 1. maddesi ile eklenen, Yönetmeliğin 5. maddesinin 30. fıkrasının (a) ve (b) alt bentlerinin; 3. maddesinin 1. fıkrası ile Yönetmeliğin 19. maddesinin 1. fıkrasının (c) alt bendinin 5. alt bendinde değiştirilen "% 5" ibaresi ile 6. alt bendinde değiştirilen "% 5" ibaresi ile aynı maddeye eklenen 3. fıkrasının; 4. maddesi ile eklenen Yönetmeliğin 57. maddesinin (ç) bendinin; 5. maddesi ile değiştirilen Yönetmeliğin 66. maddesinin 3. fıkrasının ve 5. maddesi ile Yönetmeliğin 66. maddesine eklenen 13 ve 14. fıkraların iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI : Davanın konusu düzenlemelerin, kararın içeriğinde ayrıntısına yer verilen iddialarla iptali gerektiğini ileri sürülmüştür.

DAVALININ SAVUNMASI : Davanın, kararın içeriğinde ayrıntısına yer verilen açıklamalarla reddi gerektiğini savunulmaktadır.

DANI TAY TETKİK HAKİM KAZIM BAL'IN DÜŞÜNCELERİ : 12.05.2023 tarih ve 32186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar Yönetmeliinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 1. maddesi ile eklenen, Yönetmeliğin 5. maddesinin 30. fıkrasının (a) ve (b) alt bentleri; 3. maddesinin 1. fıkrası ile Yönetmeliğin 19. maddesinin 1. fıkrasına eklenen 3. fıkrası; 4. maddesi ile eklenen Yönetmeliğin 57. maddesinin (ç) bendi; 5. maddesi ile değiştirilen Yönetmeliğin 66. maddesinin 3. fıkrasının ve 5. maddesi ile Yönetmeliğin 66. maddesine eklenen 13 ve 14. fıkraları yönünden yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerektiğini, Yönetmeliğin 19. maddesinin 1. fıkrasının (c) alt bendinin 5. alt bendinde değiştirilen "% 5" ibaresi ile 6. alt bendinde değiştirilen "% 5" ibaresi yönünden yürütülmenin durdurulması isteminin kabulüne karar verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesi uyarınca dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görülmüştü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY :

TMMOB Mimarlar Odası Başkanlığı tarafından, 12.05.2023 tarih ve 32186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar Yönetmeliinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 1. maddesi ile eklenen, Yönetmeliğin 5. maddesinin 30. fıkrasının (a) ve

**DANI TAY
ALTINCI DA RE****Esas No : 2023/5169**

(b) alt bentlerinin; 3. maddesinin 1. fıkrası ile Yönetmeli in 19. maddesinin 1. fıkrasının (c) alt bendinin 5. alt bendinde de i tirilen "% 5" ibaresi ile 6. alt bendinde de i tirilen "% 5" ibaresi ile aynı maddeye eklenen 3. fıkrasının; 4. maddesi ile eklenen Yönetmeli in 57. maddesinin (ç) bendinin; 5. maddesi ile de i en Yönetmeli in 66. maddesinin 3. fıkrasının ve 5. maddesi ile Yönetmeli in 66. maddesine eklenen 13 ve 14. fıkraların iptali istemiyle bakılan davanın açıldı ı anla ılmaktadır.

LG L MEVZUAT:

3194 sayılı mar Kanunu'nun 28. maddesinin 5. fıkrasında; "Fenni mesuller, uzmanlık alanlarına göre yapım i lerinin denetimine ili kin ayrıntılı bütün belgeler ile mimarlık ve mühendislik hizmetleri raporunu idareye vermek ve yapı kullanma izin belgesini imzalamak mecburiyetindedir. Yapıya ili kin bilgiler, ilgili idarece, etüt ve proje müelliflerinin, fenni mesullerin, yapı müteahhitlerinin ve antiye efi mimar veya mühendisin üyesi bulundu u meslek odasına, üyelik kayıtlarına i lenmek üzere bildirilir.", 8.fıkrasında "Yapı müteahhidi ve antiye efi; yapıyı, tesisatı ve malzemeleriyle birlikte bu Kanuna, ilgili di er mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüd ve projelere, standartlara ve teknik arnamelere uygun olarak in a etmek, neden oldu u mevzuata aykırılı ı gidermek mecburiyetindedir." hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanun'un 38. maddesinin 2. fıkrasında, "Yapıların mimari, statik ve her türlü plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasını ve bunların uygulanmasıyla ilgili fenni mesuliyetleri, uzmanlık konularına göre mühendisler, mimarlar ile görev, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle düzenlenecek olan fen adamları deruhte eder." hükmüne yer verilmi tir.

3194 sayılı Kanun'un 44.maddesinin 1.fıkrasının (e) bendinde, "Her türlü in aat ve tesisat dahil yapım i lerine dair yapı müteahhitlerinin yetki belgelendirilmesi i lemlerine; yapı müteahhitlerinin i gruplarına, ihtisasla malarına ve yüklenilecek i in büyüklü üne göre sınıflandırılmasına ve bunların sahip olmaları gereken asgari e itim, i tecrübesi, teknik donanımı ve kapasitesi, mali durumu, idari yapısı ve personel artları ile niteliklerine; yapı müteahhitlerinin faaliyetlerinin denetlenmesine, kayıtlarının tutulmasına ve de erlendirilmesine; mimar ve mühendis unvanlı antiye efi çalı tırılması mecburi ve yapı müteahhidi olmaksızın da yapılması mümkün olan yapılara; antiye eflerine, yapım ve denetim i lerinde istihdam edilecek fen adamlarına ve yetki belgeli ustalara ili kin usul ve esaslar ile di er hususlar, Milli E itim Bakanlığı, Çalı ma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Mesleki Yeterlilik Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birli i, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birli inin görü leri alınarak, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." hükmü yer almaktadır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlı ı Te kilatı Hakkında Cumhurbaşkanlı ı Kararnamesinin 107. maddesinin 1. fıkrasında, "yerle me ve yapıla maya yönelik mimarlık, mühendislik, müteahhitlik ve mü avirlik hizmetlerine ili kin düzenlemeleri yapmak, uygulamaları denetlemek ve izlemek; planlama, harita yapımı, arazi ve arsa düzenlemesi, de erleme, parselasyon, etüt ve proje müellifli i, harita plan, proje ve yapım kontrol mü avirli i, her türlü altyapı ve tesisat dahil olmak üzere yapı müteahhitli i gibi hizmet alanlarında çalı an gerçek

Esas No : 2023/5169

veya tüzel kişilerin görev, yetki ve sorumluluklarına ve kayıtlarının tutulmasına ilişkin esasları belirlemek, mesleki yeterlikleri ile kurulu yeterliklerini de erlendirecek bunlara tescil ve yeterlik belgeleri vermek veya verilmesini ve kayıtlarının tutulmasını sağlamak" Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinin 2. fıkrasında, idari işlemin uygulanması halinde giderilmesi güç veya olanaksız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar verileceğikuralı yer almıştır.

HUKUK DE ERLENDİRME:

1- 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar Yönetmeliğinin 5 inci maddesine atıfındaki fıkralar eklenmiştir.

"(30) A atıda belirtilen bina türleri için bu fıkroda belirtilen kurallara uyulması zorunludur:

a) çerisinde konut yer alan binaların zemin katlarında konut dışı fonksiyonların yapılabilmesi için; bu fonksiyonların yer aldığı zemin kat yüksekliğinin 4.50 metreden az olması, yapının tasarımında 18/3/2018 tarihli ve 30364 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğinin eki Deprem Etkisi Altında Binaların Tasarımı için Esasların Tablo 4.1.'inde yer alan A12, A13, A14 veya A15 tipi taşıyıcı sistemlerin kullanılması, kısa kolon oluşturulmaması, asma kat ve binada kapalı çıkma yapılmaması şartlarının tamamının sağlanması zorunludur.

b) çerisinde konut yer alan zemin hariç 4 kat ve üzeri binalarda kapalı çıkma yapılamaz. Ancak kapalı çıkma yapılamaması nedeniyle parselin plan ve bu Yönetmelikle verilen emsal haklarının kullanılmadığı durumlarda; arka bahçe mesafesi 2 metrenin altına düşmemek kaydı ile arka bahçeye en fazla 1 metre taşınacak şekilde, sadece kolon ve/veya perdelerden (bunların zemin altında temele kadar devam eden bölümleri dahil) oluşan kapalı çıkmasız bina uygulamalarında, belirtilen taşıyıcı sistemin çevrelediği alan bahçe mesafesi ve taban alanı ihlali sayılmaz. Emsal haklarının bu şekilde dahi tamamen kullanılmaması halinde, parselin yol sınırlarına 4 metreden fazla yaklaşmamak kaydı ile ön bahçeye en fazla 1 metre taşınacak şekilde aynı uygulamaya müsaade edilir. Bu alanın hiçbir kenarı duvar veya herhangi bir malzeme ile kapatılmaz ve bahçe niteliğindedir ortadan kaldırılamaz. Bu fıkra kapsamındaki uygulamalarda hiçbir şekilde çıkmalı olarak tasarlanmamış olan binaya göre emsal artırılamaz. Zemin+4 katı geçmeyen binalarda ise kapalı çıkma yapılması durumunda; çıkmayı destekleyen konsolun mesnetlendiği/bağlantılı olduğu kolonların, Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğinin eki Esasların 7.5.1 maddesinin (a) bendi kriterlerine uygun kirişler ile birbirine bağlanması suretiyle çerçeve desteklenmesi zorunludur.

Davacı tarafından, sadece bir yapı sınıfı özelinde bu de iktinin getirildiği, proje hizmeti, antiyefli, mesleki uygulama sorumluluğu, yapı denetim süreçleri gibi mimarlık hizmetlerine ilişkin hiçbir kısıtlama getirilmezken sadece projelere getirilen bu kısıtlamanın amacının anlaşılmadığı, sahada yapılan incelemelerde depremde etkilenen yapılara ilişkin

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DA RE

Ek-1

Esas No : 2023/5169

pek çok faktörün tespit edildi i, bunların büyük bir kısmının denetim eksikli inden kaynaklandı ı, örne in; zeminin do ru seçilmemesi, do ru alana do ru plan yapılmaması, do ru malzeme kullanılmamı olması, do ru i çilik yapılmamı olması gibi pek çok faktörün gözlemlendi i, deprem gerekçesiyle yapıldı ı belirtilen ancak mimari projelere tasarım kısıtlılıkları getiren de i ikliklerin sadece içerisinde konut yer alan binalara ili kin oldu u, di er yapı gruplarının depremden etkilenmeyecekmi gibi bu kuralların dı nda tutuldu u, bu husus dahi de i ikliklerin bilimsel ve teknik gerekçelerinin bulunmadı ını ve dayanaklarının olmadı ını ortaya koydu u, Yönetmelik de i ikli i ile getirilen hususların, mimari ve statik projelerde fen ve teknik kurallara uygun bir ekilde de erlendirilirse, binanın güvenli i ve dayanıklılı ını sa lamanın mümkün oldu u, dolayısıyla sadece tasarımı kısıtlayan düzenlemelerle depreme dayanıklı binalar elde edilece i yakla ımının hukuka ve fen ve sanat kurallarına aykırı oldu u ileri sürülmektedir.

Davalı idare tarafından, 06.02.2023 tarihinde Kahramanmara merkezli meydana gelen depremler sonucunda olu an bina hasar gözlemleri do rultusunda yapılarda ve proje müelliflerince uyulması gereken hususlara, aile sa lık merkezlerinin dengeli bir ekilde yaygınla tırılması, mimari estetik komisyonlarının yapısının güçlendirilmesine ve ülke genelinde konut arzının arttırılmasına yönelik düzenlemeler yapılması amacıyla Bakanlı ımızca 12.05.2023 tarih ve 32186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar mar Yönetmeli inde De i iklik Yapılmasına Dair Yönetmeli in hazırlandı ı, depreme kar ı ve bitir ik nizam yapılarıdaki çekiç etkisini önlemeye yönelik ilave tedbirler getirmesi, proje müellifi mühendis ve mimarların imza yetkilerinin belirlenmesi ve mimari estetik komisyonlarının daha i ler hale getirmesine yönelik hükümler içeren söz konusu Yönetmelik de i ikli inin mahiyeti ve aciliyeti göz önüne alındı ı, Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeli in 6. maddesinin birinci fıkrası kapsamında Cumhurba kanlı ına sunulmadan önce ilgili kurum ve kurulu lardan görü alındı ı, gerekli katılımın sa landı ı, alınan görü ler do rultusunda hazırlanan dava konusu Yönetmelik de i ikli inin 26.04.2023 tarih ve 6296700 sayılı yazı ile Strateji Geli tirme Ba kanlı ına iletildi i, ekinde ise kurum ve kurulu lardan gelen görü lerin i lendi i ve önerilere ili kin de erlendirmelerin de yer aldı ı Planlı Alanlar mar Yönetmeli inde De i iklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Görü De erlendirme Formuna yer verildi i, dolayısıyla dava dilekçesinde yer alan anılan Yönetmelik De i ikli inin katılımcı anlayı tan uzak bir ekilde hazırlandı ı iddiasının mesnetsiz oldu u; bu Yönetmeli in birinci, ikinci, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu bölümleri, geçici maddeleri ile 19 ve 20. maddelerinde yer alan hükümlerin, planlarla ve ilgili idarelerce çıkarılacak yönetmeliklerle de i tirilemeyece i, büyük ehir belediyeleri ile il belediyelerinin, de i tirilemeyen hükümler dı nda kalan hususlarda, beldenin tarihi ve yöresel artlarını gözetmek kaydıyla Bakanlık onayına sunulmak üzere imar yönetmeli i hazırlayabilece i, Yönetmeli in 2. Bölümünde yer alan "Genel lkeler" ba lıklı 5. maddesine eklenen 30, 31 ve 32. fıkraların da ilgili belediyelerce çıkarılacak Yönetmeliklerle ya da plan notlarıyla de i tirilmesi mümkün olmayan düzenlemeler oldu u, Planlı Alanlar mar Yönetmeli inin 5. madde hükümlerinin planlarla ve ilgili idarelerce çıkarılacak yönetmeliklerle de i tirilmesinin veya bu fıkraya aykırı mevcut hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadı ı, Bakanlıkça onaylanan ve Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Adana Büyük ehir Belediyesi mar Yönetmeli i, Ankara Büyük ehir Belediyesi mar

DANI TAY
ALTINCI DA RE**Esas No : 2023/5169**

Yönetmeli i, Bursa Büyük ehir Belediyesi mar Yönetmeli i, Erzurum Büyük ehir Belediyesi mar Yönetmeli i, Kayseri Büyük ehir Belediyesi mar Yönetmeli i, Sivas Belediyesi mar Yönetmeli i, Van Büyük ehir Belediyesi mar Yönetmeli i, zmir Büyük ehir Belediyesi mar Yönetmeli i, Antalya Büyük ehir Belediyesi mar Yönetmeli i, Hatay Büyük ehir Belediyesi mar Yönetmeli inin ikinci bölümünde "Genel lkeler" ba lıklı 5. maddesinde; "(1) Genel ilkelere yönelik olarak Planlı Alanlar mar Yönetmeli inin 5. maddesine uyulur." hükmünün yer aldı ı, genel ilkelerin uygulamasında do rudan Planlı Alanlar mar Yönetmeli i'nin 5. maddesine atıf yapıldı ı için, dava dilekçesinde iddia edildi i gibi yapılan de i ikliklerle belediye imar yönetmeliklerinin kadük kalmadı ı, 12.05.2023 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar mar Yönetmeli i'nde De i iklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile 5. maddesine eklenen 30, 31 ve 32. fıkraların, belediye imar yönetmeli i yürürlükte olsun veya olmasın belediyelerce uygulanmasında herhangi bir sorun ya anmayaca ı, 3/7/2017 tarih ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar mar Yönetmeli inin 5. maddesinin 20. fıkrasında yer alan "Yapı ruhsatı talep edilen projelerde ayrıca; afet, deprem, yangın, otopark, enerji verimlili i, sı ınak, asansör, yapı malzemeleri, gürültüye kar ı korunma, ısı ve su yalıtımı, yapı denetimi, i güvenli i, iskele, eri ilebilirlik ve çevre gibi konulardaki yapıya ili kin hükümler içeren mevzuata da uyulur." hükmü uyarınca, yapıların deprem ba ta olmak üzere ilgili tüm mevzuata uygun olarak projelerini hazırlamasının zorunlu oldu u, ancak 06.02.2023 tarihinde Kahramanmara merkezli meydana gelen depremler sonucunda olu an bina hasar gözlemleri do rultusunda, Türkiye genelinde yapılarda can ve mal güvenli ini sa lamaya yönelik birtakım ilave tedbirler alınmasının zorunlulu unun hasıl oldu u, anılan Yönetmeli in 5. maddesine eklenen 30 ve 31. fıkralar ile 1/7/2023 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere; içerisinde konut bulunan ve zemin hariç 4 kat ve üzeri olan binalarda kapalı çıkma yapılması yasaklanarak, kapalı çıkma yapılamaması nedeniyle yönetmelik veya imar planından gelen emsal haklarının kullanılamaması halinde; arka parsel hududuna 2 metreden fazla yakla mamak üzere ta ıyıcı sistem kolonlarının parselin arka bahçe mesafesine en fazla 1 metre ta ırılarak üst katların bu kolonlar üzerinde yapılabilmesine müsaade edilece i, emsal haklarının bu ekilde dahi tamamen kullanılamaması halinde parselin yol sınırlarına 4 metreden fazla yakla mamak kaydı ile aynı ekilde ön bahçeye en fazla 1 metre ta maya müsaade edilece i, ta an kısımların zemin katta sadece kolon ve/veya perdelerden ibaret olacak, hiçbir kenarı herhangi bir malzeme ile kapatılmayaca ı ve bahçe niteli i ortadan kaldırılmayaca ina yönelik hükümler getirildi i, içerisinde konut fonksiyonu yer alan binaların zemin katlarında konut dı ı fonksiyonların yapılabilmesi için; bu fonksiyonların yer aldı ı zemin kat yüksekli inin 4.50 metreden az olması, yapının tasarımında Türkiye Bina Deprem Yönetmeli inde yer alan A12, A13, A14 veya A15 tipi ta ıyıcı sistemlerin kullanılması, kısa kolon olu turulmaması, binada asma kat ve kapalı çıkma yapılmaması ve bitiklik nizam parsellerde bitiklik yapılacak olan binaların depremde birbiri ile çarpı masının (çekiç etkisi) önlenmesi amacıyla binaların arasında Türkiye Bina Deprem Yönetmeli i gere i bırakılması gereken deprem derz bo lu u kadar mesafenin parsellerin sınırından itibaren bırakılmasının zorunlu olması sa lanarak, depremin yapıları üzerindeki yıkıcı etkileri asgariye indirilmesinin amaçlandı ı savunulmu tur.

Dairemizce dava konusu i lemin de erledirmesinden;

**DANI TAY
ALTINCI DA RE****Esas No : 2023/5169**

Davacı tarafından yukarıda yer alan iddialar ileri sürülerek dava konusu düzenlemenin iptali istenilmi ise de, anılan iddialar, "içerisinde konut yer alan binaların zemin katlarında konut dı ı fonksiyonların yapılabilmesi için; bu fonksiyonların yer aldığı zemin kat yüksekli inin 4.50 metreden az olması, yapının tasarımında Türkiye Bina Deprem Yönetmeli inin eki Deprem Etkisi Altında Binaların Tasarımı için Esasların Tablo 4.1.'inde yer alan A12, A13, A14 veya A15 tipi taşıyıcı sistemlerin kullanılması, kısa kolon olu turulmaması, asma kat ve binada kapalı çıkma yapılmaması artlarının tamamının sağlanması, zemin hariç 4 kat ve üzeri binalarda kapalı çıkma yapılamayacağına" dair deprem tehlikesini önlemeye dönük düzenlemenin bilimsel ve teknik olarak sakat olduğu gerekçesine dayanmadığı, diğer yapı gruplarının da bu kapsamda yer alması, denetimin daha etkili yapılmasına dönük tedbirlerin alınması gerektiğine dair iddiaların dava konusu düzenlemeyi kusurlandırmadığından düzenlemede hukuka aykırılık bulunmamıştır.

2- Aynı Yönetmeli in 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (5) numaralı alt bendinde yer alan "%3'ü" ibaresi "% 5'i" ekinde, (6) numaralı alt bendinde yer alan "% 3'ü" ibaresi "% 5'i" ekinde de değiştirilmi ve aynı maddeye a ekteki fıkra eklenmiştir.

"(3) İlgili mevzuatı uyarınca toplanma alanı olarak belirlenmi olan park, bahçe ve meydanlarda, bu maddede belirtilen yapılaşma koşulları içerisinde kalmak kaydı ile gerekli tuvalet, lavabo ve mescit yapılmasında idareler yetkili ve sorumludur."

Davacı tarafından, dava konusu düzenleme ile parklardaki yapılaşmanın artırıldığı, park alanlarında izin verilen birçok yapı stokunun, parkların doğal alan olmaktan uzaklaşmasına yol açacağı ve böylece neredeyse aç dizecek alanın kalmayacağı, getirilen yapı yoğunluğu ve kullanım çeşitliliği ile parkların amacına yönelik kullanım niteliğinin tamamen ortadan kaldırıldığı, deprem anı ve sonrası toplanma alanı olacak parkların güvenli sığınaklar olması durumunun ortadan kaldırılmakta olduğu, bu kullanımların park alanlarının asli fonksiyonundan uzaklaşması sonucunu doğurabileceği, hangi bilimsel ya da teknik veriye dayalı olarak bu arttırımın yapıldığının anlaşılamadığı ileri sürülmüştür.

Davalı idare tarafından, Sağlık Bakanlığı ile yapılan görüşmelerde 2500 m² ve 5000 m² üzerinde alana sahip parklarda ihtiyacın karşılanmasına yönelik gereken ölçülerde aile sağılı merkezli yapılabilmesine ve aile sağılı merkezlerinin dengeli bir şekilde yaygınlaştırılabilmesine yönelik düzenleme yapılması talebinin değerlendirilerek düzenleme yapıldığı, hazırlanan Taslak ile ilgili Sağlık Bakanlığınca iletilen görüşte; "Taslak metinde: mezkur Yönetmeli in 19. maddesinin beinci fıkrasında, 5000 m² üzeri parklarda kamuya ait aile sağılı merkezli ve 112 acil sağılı hizmetleri istasyonu için muvakkat yapı alanı olarak parkın çevresini bozmayacak şekilde açık alanları dahil taban alanları (2) numaralı alt bentte belirtilenlerle birlikte (büfe, çay bahçesi, muhtarlık binası vb.) % 5'lik alan ayrılması ise de; birinci basamak sağılı hizmeti kapsamında aile hekimliği hizmetlerinin fiziki altyapısının güçlendirilerek hizmete ulaştırılabilirliğini daha da arttırmak ve aile hekimliğine kayıtlı nüfusun kademeli olarak 2000 kişiye düşürülmesi hedefi için yeni aile sağılı merkezli (ASM) binalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca yeni aile sağılı merkezli binalarının yapımı için arsa temininde güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu itibarla aile sağılı merkezlerinin dengeli ve

ula ılabilir bir konumda hizmete açılması ile ihtiyaç duyulan bölgelerde bina ihtiyacının kar ılanması amacıyla park alanlarında muvakkat yapı eklinde aile sa lı ı merkezlerinin yapılması için "Planlı Alanlar mar Yönetmeli i"nde de i iklik yapılması ihtiyacı hasıl olmu tur. Bu çerçevede Taslak metinde ayrılması öngörülen % 5'lik alanda di er yapılara da yer verildi inden aile sa lı ı merkezlerine yeteri kadar alan kalmamaktadır. Bu nedenle %5'lik alanın en az % 3'lük kısmına tekabül edecek alanın aile sa lı ı merkezi ve 112 acil sa lık hizmetleri istasyonu için ayrılması uygun olacaktır. Ayrıca, özellikle büyük parklarda ve nüfusu yo un olan bölgelerde muvakkat yapı ölçülerinden biri olan toplam kapalı alanın 250 m² alanı a amayacak olması nüfusa yetecek kadar hekim bulundurulmasına ve ihtiyaca uygun büyüklükte aile sa lı ı merkezi olu turulmasına imkan vermemektedir. Örne in 10.000 m² büyüklükte olan bir park alanın % 3'ü olan 300 m²'lik bir alanda mevcut duruma göre en fazla 250 m²'lik kapalı alan in a edilebilmektedir. Bu ölçüde yapılacak olan bir aile sa lı ı merkezi ise yo un nüfusu olan yerlerde ihtiyacı kar ılayamamaktadır. Bu çerçevede 250 m² sınır ölçüsünün istisna tutulması ve üst sınır bakımından da herhangi bir sınırlama getirilmemesinin ülke genelinde aile sa lı ı merkezi kapalı alan ortalamasının 250-450 m² arasında oldu u da dikkate alındı ında uygun olaca ı de erlendirilmektedir. Taslak metinde; mezkur Yönetmeli in 19 uncu maddesinin altıncı fıkrasında ve mevcut durumda 2500 m² üzeri parklarda aile sa lı ı merkezleri için yer ayrılması ise de daha küçük park alanlarında da mahallenin sa lık hizmet ihtiyacının olması aile sa lı ı merkezlerinin mahalle içerisinde konu landırılması gerekti i hususları birlikte de erlendirildi inde herhangi bir sınır olmaksızın 2500 m² altındaki park alanlarında da en az % 3'lük alan ve bu sınır ile birlikte asgari 75 m² taban alanın ayrılmasının elzem oldu u de erlendirilmektedir." ifadelerine yer verildi i, "MADDE 19 - ...5) (Ek:RG-18/8/2022-31927) 5000 m² ve üzeri parklarda parkın i levini bozmayacak ekilde (Ek ibare: RG-31/12/2022-32060), açık alanları dâhil taban alanları (2) numaralı alt bentte belirtilenlerle birlikte, en az % 3'ü aile sa lı ı merkezi ve 112 acil ambulans istasyonuna ayrılmak üzere toplamda % 5'i geçmemek, muvakkat yapı ölçülerini (61 inci maddenin on altıncı fıkrasında belirtilen 250 m² artı hariç) a mamak ve tek binada olmak kaydıyla trafik güvenli i alınarak kamuya ait 112 acil ambulans istasyonu ile aile sa lı ı merkezi, beton veya betonarme temel içermeyen, ilgili Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun yürüyü ve ko u parkuru, 6 (eK: rg-31/12/2022-32060) 5000 m² altındaki parklarda parkın i levini bozmayacak ekilde, açık alanları dahil taban alanları (2) numaralı alt bentte belirtilenlerle birlikte, 75 m²'nin altında olmayacak ekilde en az % 3'ü aile sa lı ı merkezine ayrılmak ve toplamda % 5'i geçmemek üzere muvakkat yapı ölçülerini (61 inci maddenin on altıncı fıkrasında belirtilen 250 m² artı hariç) a mamak kaydıyla kamuya ait aile sa lı ı merkezi, yapılabilir." eklinde altı çizili ifadeler eklenmek suretiyle düzenlenmesinin talep edildi i, Strateji Geli tirme Ba kanlı ına iletilen Planlı Alanlar mar Yönetmeli inde De i iklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Görü De erlendirme Formunda teklife ili kin Bakanlı ın de erlendirilmesinde "Anılan bentler fıkranın 2 nci bendi ile birlikte de erlendirildi inde; 2 numaralı bentte % 3'lük oranın di er yapıla malar için tam kullanılması halinde, 112 acil ambulans istasyonu ve/veya aile sa lı ı merkezi için % 3'lük kısmın ayrılması mümkün olamamaktadır." gerekçesiyle Sa lık Bakanlı ı talebinin uygun bulunmadı ı, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli i hükümleri uyarınca sosyal ve teknik altyapı alanlarının planlarla çözümlenmesi gerekti i, bu hususta bir duraksama bulunmadı ı, ancak sonradan artan nüfus ihtiyacına binaen Sa lık Bakanlı ınca da ifade edildi i üzere

DANI TAY
ALTINCI DA RE**Esas No : 2023/5169**

aile sa lı ı merkezi ve 112 acil ambulans istasyonu gibi alanların ayrılması gerekti inde, idarelerce yerle ik alanlarda sıkıntılar ya anması ve bu do rultuda hizmetin eksiksiz yerine getirilmesinin sa lanamaması nedeniyle dava konusu oran artı na yönelik düzenlemeye gidildi i, park alanları içerisinde kaplayacakları alanlara ili kin olarak açık alanları dahil taban alanları (2) numaralı alt bentte belirtilenlerle birlikte toplamda % 5'i geçmemek ko ulu getirilerek, taban alanının park alanı içerisinde yer alabilecek tüm yapılarla birlikte azami olarak bu oran dahilinde kullanılabilece i, dava konusu düzenleme ile hiçbir keyfi uygulamaya yer verilmeyecek ekilde park niteli inin korundu u, günümüz ihtiyaçları do rultusunda oran revize edilerek % 5 dahilinde yapılabilen kuralı getirildi i savunulmu tur.

Dairemizce dava konusu i lemin de erledirmesinden;

3194 sayılı mar Kanununun 1. maddesinde, bu Kanunun, yerle me yerleri ile bu yerlerdeki yapıla maların; plan, fen, sa lık ve evre artlarına uygun te ekkln sa lamak amacıyla düzenlendi i, 3. maddesinde herhangi bir sahanın, her ölçekteki plan esaslarına, bulundu u bölgenin artlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamayaca ı hükme ba lanmı tır.

3194 sayılı mar Kanununun 18. maddesinin 3. fıkrasında, düzenleme ortaklık payları ile kar ılanan alanların umumî hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden ba ka maksatlarla kullanılamayaca ı hükmüne yer verilmi tir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeli inin 5. maddesinin (i) bendinde de, sosyal altyapı alanları, birey ve toplumun kültürel, sosyal ve rekreatif ihtiyaçlarının kar ılanması ve sa lıklı bir evre ile ya am kalitelerinin artırılmasına yönelik kamu veya özel sektör tarafından yapılan e itim, sa lık, dini, kültürel ve idari tesisler, açık ve kapalı spor tesisleri ile park, ocuk bahçesi, oyun alanı, meydan, rekreasyon alanı gibi açık ve ye il alanlara verilen genel isim olarak tanımlanmı , (k) bendinde ise, teknik altyapı alanları, kamu veya özel sektör tarafından yapılacak elektrik, petrol ve do algaz letim hatları, içme ve kullanma suyu ile yer altı ve yer üstü her türlü arıtma, kanalizasyon, atık i leme tesisleri, trafo, her türlü enerji, ula tırma, haberle me gibi servislerin temini için yapılan tesisler ile açık veya kapalı otopark kullanı larına verilen genel isim olarak tanımlanmı tır.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli inin 24. maddesinin 2. fıkrasında: "Nazım imar planları üzerinde gösterilen sosyal ve teknik altyapı alanlarının konum ile büyüklükleri, toplam standartların altına d lmemek, nazım imar planının ana kararlarını, süreklili ini, bütünlü n ve genel i leyi ini bozmamak ve hizmet etki alanı içinde kalmak artı ile ilgili kurum ve kurulu ların görü  dikkate alınarak uygulama imar planlarında de i tirilebilir.", aynı maddenin 3. fıkrasında da, "Uygulama imar planlarında, bölgenin ihtiyacına yönelik ocuk bahçesi, ye il alan, otopark, cep otoparkı, yol boyu otopark, durak cebi, aile sa lık merkezi, mescit, karakol, muhtarlık, trafo gibi sosyal ve teknik altyapı alanlarını artırıcı küçük alan gerektiren fonksiyonlar ayrılabilir ve bu fonksiyonların konulması nazım imar planına aykırılık te kil etmez." hükmü yer almı tır.

Planlı Alanlar mar Yönetmeli inin 19. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinde, "Bu Yönetmelikte tanımlanan kullanım alanlarına ili kin yapıla ma ko ulları a a ıdaki gibidir:

c) Park alanları: Bu alanlarda encümen kararıyla;

1) Açık havuz/ss havuzu, açık spor ve oyun alanı, genel tuvalet, pergola, kameriye,

2) 1000 m² ve üzeri parklarda ah ap veya hafif yapı malzemelerinden yapılmak, kat adedi 1'i, yüksekli i 4.50 metreyi ve açık alanları dâhil taban alanları toplamda %3'ü, her birinin alanı 15 m²'yi geçmemek kaydıyla çay bahçesi, büfe, muhtarlık, güvenlik kulübesi parkın ihtiyacı için gerekli olan asgari ölçülerdeki trafo, parkın i levini bozmayacak ekilde beton veya betonarme temel içermeyen spor aletleri,

3) Tabii veya tesviye edilmi toprak zemin altında kalmak üzere, a açlandırma için TSE standartlarında öngörülen yeterli derinlikte toprak örtüsünün sa lanması, giri çığı nın parkın giri çığı ndan ayrı olması ve parkın ihtiyacı için Otopark Yönetmeli i ekindeki en az otopark miktarları tablosundaki benzer kullanımlar dikkate alınarak belirlenecek miktarı a mamak kaydıyla kapalı otopark,

4) 10.000 m² üzerindeki parklarda, açık alanları dâhil taban alanları, (2) numaralı alt bentte belirtilenler de dâhil toplamda %3'ü geçmemek üzere muvakkat yapı ölçülerini a mayan mescit,

5) 5000 m² ve üzeri parklarda parkın i levini bozmayacak ekilde, açık alanları dâhil taban alanları (2) numaralı alt bentte belirtilenlerle birlikte toplamda % 5'i geçmemek, muvakkat yapı ölçülerini a mamak ve tek binada olmak kaydıyla trafik güvenli i alınarak kamuya ait **112 acil ambulans istasyonu ile aile sa lı i merkezi**, beton veya betonarme temel içermeyen, ilgili Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun yürüyü ve ko u parkuru,

6) 2500 m² üzeri parklarda parkın i levini bozmayacak ekilde, açık alanları dâhil taban alanları (2) numaralı alt bentte belirtilenlerle birlikte toplamda % 5'i geçmemek, muvakkat yapı ölçülerini a mamak kaydıyla kamuya ait **aile sa lı i merkezi** yapılabilir." düzenlemelerine yer verilmi tir.

3194 sayılı mar Kanununun 18. maddesinin üçüncü paragrafında "park"ların da bulundu u bazı sosyal donatı alanlarının öncelikle parselasyon i lemi sırasında belirlenecek düzenleme ortaklık payı ile kamuya geçmesi hedeflenmi , di er taraftan sosyal altyapı niteli inde olan bu kullanımların öngörülen hizmetler dı nda ba ka maksatlar için kullanımı amir hükümle yasaklanmı tır. Elbette söz konusu yasak, yalnız düzenleme ortaklık payından elde edilen sosyal donatı alanları için de il, mekansal kullanımı plan kararı ile belirlenen tüm sosyal alt yapı alanları için geçerli oldu unun, 3194 sayılı mar Kanununun 3. maddesi gere i kabulü gerekmektedir. Nihayetinde Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli i eliyle sosyal ve teknik alt yapı alanları için sayısal standartlar da belirlenmi olup planlama alanı içerisinde yer alan bu kullanımların zeminde fiilen varlı nı koruması esastır.

Ba ka bir ifadeyle, Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli i Ek-2 tabloda belirtilen asgari alan büyüklüklerinin azaltılması hukuken mümkün de ildir. Bu nedenle, aktif sosyal donatı alanlarının metrekare büyüklüklerinin azalmasına sebebiyet verecek herhangi bir kullanıma izin verilemez. Ancak park alanları içerisinde, park kullanımı ile bütünlük biçimde, parkı kullananların ihtiyaçlarının kar ılanması amacıyla çe itli tesislerin yapımının mümkün oldu u açık olmakla birlikte, parkların orantısız bir ekilde daraltılmasının önlenmesi amacıyla, bu yapıların yer alabilece i park alanları ile söz konusu yapıların, park içerisinde kaplayacakları alana yönelik somut kriterlerin ortaya konulması gerekmektedir.

Her ne kadar dava konusu düzenlemede parklarda aile sa lı i merkezi ve 112 acil ambulans istasyonuna ayrılacak alan "%3"ten "%5"e çıkarılmı ise de, bu artı nın parkların orantısız bir ekilde daraltılmasına neden olaca ndan dava konusu Yönetmeli in 19.

maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinin 5 ve 6. alt bentlerinde yer alan “%3’ü ibaresi % 5’i ekinde” de i tirilmesine dair kısmında imar mevzuatına uyarlık görülmemi tir (Üye Cafer Ergen ve Mustafa Arslan bu gerekçeye katılmamı lardır.).

Yönetmeli in 19. maddesine a a ıdaki fıkra eklenmi tir:

“(3) İgili mevzuatı uyarınca toplanma alanı olarak belirlenmi olan park, bahçe ve meydanlarda, bu maddede belirtilen yapıla ma ko ulları içerisinde kalmak kaydı ile gerekli tuvalet, lavabo ve mescit yapılmasında idareler yetkili ve sorumludur.”

Bu düzenlemeye ili kin olarak; dava konusu Yönetmeli in 19. maddesinin 3. fıkrasına eklenen ve park alanları içerisinde yapımı mümkün olan; tuvalet, lavabo ve mescit yapılarının tanımı gere i kentte ya ayanların dinlenme ihtiyaçları için ayrılan park alanlarının ayrılmaz bir parçası oldu undan, bunların, park tanımı içerisinde, park ile bütün olarak de erlendirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, kullanıcıların ihtiyaçlarının kar ılanması açısından kamu yararına yönelik olarak tesis edildi i anla ılan park alanları içerisinde tuvalet, lavabo ve mescit yapılmasına yönelik düzenlemede hukuka aykırılık bulunmadı ı sonucuna varılmı tır.

Dava konusu Yönetmeli in 19. maddesinin 3. fıkrasında hukuka aykırılık görülmemi tir.

3- Aynı Yönetmeli in 57 nci maddesinin ikinci fıkrasına a a ıdaki bent eklenmi , aynı maddenin altıncı fıkrasına a a ıdaki bentler eklenmi ve aynı maddenin yedinci fıkrasına a a ıdaki bentler eklenmi tir.

“ç) Devletin güvenlik ve emniyeti bakımından gizlilik arz eden yapılar ile 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönü türülmesi Hakkında Kanun ve di er özel kanunlar kapsamında kalan alanlarda yapılacaklar hariç olmak üzere; yerle me ve yapıla maların mimari estetik de erinin arttırılarak ehirlere kimlik kazandırılması amacıyla, nüfusu 50 binden fazla olan belediyelerde yapılacak umumun kullanımına mahsus olan; resmi binalar, ibadet yerleri, e itim, sa lık tesisleri, kültürel binalar, e lence yapıları, konaklama amaçlı binalar, alı veri merkezleri, ula tırma istasyonları, i hanı, büro, pasaj, çar ı gibi ticari yapılar ile merkezi i alanları ve idaresince bu kapsamda oldu u de erlendirilen yapıların mimari proje müellifli i; kamuda veya üniversitelerin mimarlık bölümlerinde ya da meslek odasına kayıtlı serbest mimar olarak en az 5 yıl mesleki tecrübesi bulunup, yapı ruhsatı alınmı toplamda en az 10.000 m², en az 4 farklı yapının projelendirilme sürecinde aktif olarak bulunan ve bu durumlarını gerekli belgelerle tevsik eden mimarlar tarafından üstlenilebilir. Üniversitelerin mimarlık ana bilim dalında tezli lisansüstü ö renim görmü olan mimarlar için bu fıkrada belirtilen asgari hizmet süresi ile proje yapımına dair kriterlerin yarısının sa lanması yeterlidir. Bu kapsamda hazırlanan mimari projelerin yöresel mimariye uygun olarak tasarlanması, yapının kullanım fonksiyonunu azami ölçüde yansıtacak mimari ö eler içermesi, giri cephesinin binanın kullanım fonksiyonunu ö ne çıkaran, kolay algılanabilir ekilde tasarlanması ve bu amaçla bina ön cephesinde cephe ve çatı ile uyumlu olacak ekilde sundurma, portik veya kolonad/sütun benzeri

tasarımlarla girişin vurgulanması, cephe tasarımına derinlik kazandırılması, ön bahçelerinde teras, merdiven, rampa ve kot farkı gibi düzenlemeler ile davetkâr bir etki sağlanması gerekir. Ayrıca mimari projenin varsa yapının bulunduğu cadde veya sokakta yer alan ve mimari estetik komisyonunca belirlenmiş olan referans bina cephesindeki mimari öğelere uyumlu olacak şekilde tasarlanması, referans bina bulunmaması halinde sokak silüeti ile uyumlu olarak tasarlanması gerekir.”

Davacı tarafından, "Nüfusu 50 binden fazla olan Belediyelerde yapılacak umumun kullanımına mahsus olan yapıların mimari proje müellifinin; kamuda veya üniversitelerin mimarlık bölümlerinde ya da meslek odasına kayıtlı serbest mimar olarak en az 5 yıl mesleki tecrübesi bulunup, yapı ruhsatı alınmış toplamda en az 10.000 m², en az 4 farklı yapının projelendirilme sürecinde aktif olarak bulunan mimarlar tarafından üstlenilebileceğinin düzenlendiği, bu kapsamda hazırlanan mimari projelerin giriş ve cephe düzenlemelerinin tasarımına yönelik ölçütler getirildiği, ilgili mevzuat hükümleri uyarınca, Türkiye sınırları içerisinde mimarlık mesleğinin icra edilebilmesi için mimarlık eğitimi veren bir yükseköğretim kurumundan diploma sahibi olmanın ve ilgili meslek odasına üye olarak üyelik vasfını korumanın yeterli olduğu, başka herhangi bir koşulun varlığının yasal düzenlemelerde yer almadığı, dava konusu Planlı Alanlar Yönetmeliğinin dayanak maddesinde 3194 sayılı İmar Kanunu ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Çevre, Enerji ve İklim Değişikliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevlerini düzenleyen 6. kısım 3. bölümü dayanak hükümler olarak belirtildiği, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda imar ve yapımlarına ilişkin işlemler ve faaliyet alanlarının tanımlandığı, mimarlık eğitimi sonucu alınacak unvanlar, bu unvanların kimler tarafından kullanılacağı, mesleğe kabul ve ifa koşulları vb düzenlemeler bulunmadığı gibi bu hususta düzenleme yapma yetki ve görevini ilgili idareye veren bir düzenleme de bulunmadığı, yine 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Çevre, Enerji ve İklim Değişikliği Bakanlığının görev ve yetkilerinin düzenlendiği bölümü incelendiğinde davalı idareye mimarlık mesleğinin ifasına ya da mimarlık unvan ve imza yetkilerinin kullanıma ilişkin herhangi bir düzenleme yapma gibi bir yetki ve görev verilmediği, meslek kuruluşlarının özerkliği, merkezi idareden bağımsız olarak karar ve yürütme organlarını seçebilme, ilgili mesleki faaliyetlerle sınırlı olmak üzere üyelerini ve örgütlerini bağımsız karar alma ve uygulama, meslek mensuplarının uyacağı ilke ve kuralları belirleme ve üyeleri hakkında disiplin tedbirleri uygulama hak ve yetkisini içerdiği, ilgili mesleki faaliyetlerle sınırlı olmak üzere üyelerini ve örgütlerini bağımsız karar alma ve uygulama, meslek mensuplarının uyacağı ilke ve kuralları belirleme ve üyeleri hakkında disiplin tedbirleri uygulama hak ve yetkisini içermediği, gerek Anayasanın 135. maddesi ve gerekse 6235 sayılı TMMOB Kanunu çerçevesinde Odanın kuruluş amacı ve gerekçesi dikkate alındığında, meslek mensubuna ilişkin olarak, mesleki değerlendirme yapmak, belgelendirmek, mesleğin sunumuna ilişkin koşulları ve kriterleri belirlemek görev ve yetkisinin sadece Odaya ait olduğu, Anayasa Mahkemesi kararında da belirtildiği üzere meslek mensuplarının uyacağı ilke ve kuralları belirleme yetkisinin Odada olup bu yetkiye müdahale edilemeyeceği, dava konusu düzenleme ile kanun ile düzenlenmiş bir meslek olan mimarlık mesleğini ifa eden meslek mensuplarının mesleki faaliyetleri, yasal dayanağı olmadan yetkisiz ve yasalara aykırı biçimde sınırlandırılarak, imza yetkileri ellerinden alınarak mesleklerinin icrasının engellendiği, kanunla verilmiş açık bir yetki

olmadan 3458 ve 6235 sayılı Kanunlardaki düzenlemeleri a ar nitelikte, mesle in icrasına ili kin sınırlamalar ve kurallar getiren dava konusu de i ikli in yetki yönünden hukuka aykırı oldu u, Anayasanın 135. maddesi, Anayasa Mahkemesi ve Danı tay kararlarına aykırı olan yetki gaspı niteli indeki düzenlemenin iptali gerekti i; mimarlık mesle inin bilgi ve deneyim gerektirdi i, ancak meslek ya ının tek ba ına deneyimin göstergesi olmadığı gibi bilginin göstergesi olarak da ölçüt olarak alınmasının mümkün olmadığı, hangi kriterlere göre belirlendi i anla ılamayan "yapı ruhsatı almı en az 10.000 m², en az 4 farklı yapının projelendirilme sürecinde aktif bulunma" hususu da deneyim açısından ölçüt olarak kabul edilemeyece i, ayrıca ilgili düzenlemelerde getirilen tezli lisansüstü ö renim görmü olan mimarların meslek icrası açısından önceliklendirilmesinin bilimsel ve teknik anlamda anla ılır olmaktan uzak oldu u, akademik uzmanlı ın mesleki bilgi birikimi ve deneyiminin göstergesi olarak sayılamayacağı, bilgi ve deneyimin tespiti için ölçme/de erlendirme yöntemleri olmasının zorunlu oldu u, bu hususu da verece i e itimlerle ya da gerekirse yapılacak sınavlarla ancak meslek odasının tespit edebilece i, meslek Odalarının yetki ve görev alanındaki bir hususa ili kin herhangi bir bilimsel ya da teknik veriye dayalı olmaksızın kriterler belirlenmesinin hukuka aykırı oldu u, mesleki yeterlilik tanımı getiren söz konusu düzenlemenin niteliksel bir belirleme yapmadı ı, hüküm içerisinde yer alan yapı sınıflandırmasının herhangi bir ara tırmaya veya bir kanıta dayalı olmadığı, istisna tutulan yapıların, hiçbir teknik açıklaması ve gerekçesinin bulunmadı ı, uzmanlık faktörü gerektirmiyormu gibi mimarlık mesle ini olumsuz etkileyen bir kriter getirildi i, yapılan de i ikliklerle meslek mensuplarının mevcut ko ullar ve olanaklar çerçevesinde yürütülen özgün tasarım ve planlama süreçlerinin yok sayılarak mesleki uzmanlık, bilgi, beceri ve yetkinliklerin önemsizle tirildi i ileri sürülmektedir.

Davalı idare tarafından, 06.02.2023 tarihinde Kahramanmara merkezli meydana gelen depremler sonucunda olu an bina hasar gözlemleri do rultusunda yapılarda ve proje müelliflerinin deneyimlerine ili kin düzenleme yapılmasının gerekli hale geldi i, dava konusu de i iklik ile Yönetmeli in 57. maddesinde yapılan düzenleme ile mimari, statik ve mekanik tesisat projelerini hazırlayacak müellifler için yapı özelliklerine göre mesleki deneyim kriterleri getirilerek, projelendirme hizmetinin yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip ki ilerce verilmesinin sa lanmasının amaçlandı ı, bu do rultuda gerek Kanunun gerekse de bu Kanun kapsamında çıkarılan Planlı Alanlar mar Yönetmeli inin amaç maddesinde yer verilen plan, fen, sa lık ve sürdürülebilir çevre artlarına uygun yapı ve yapıla manın yapılmasının hedeflendi i, 1 sayılı Cumhurbaşkanlı ı Kararnamesindeki hüküm daha önce 29/6/2011 günlü, mülga 644 sayılı Çevre ve ehircilik Bakanlı ının Te kilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 12. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde de aynen yer almakta iken söz konusu kuralın Anayasaya aykırılı ı iddiası ile açılan bir dava Anayasa Mahkemesinin E:2011/100, K:2012/191 sayılı kararıyla reddedildi i, Anayasa Mahkemesi kararında "Meslek kurulu larının özerkli i ilkesi, bir meslek kurulu u olarak TMMOB'ne, idarelerce yapılacak planlama, projelendirme, yapım ve kamula tırma i lerinde görevlendirilecek bilirki ilerinin niteliklerini belirleme hak ve yetkisini vermemektedir. Meslek mensubundan hizmet alan idareler, hizmetin gereklerini dikkate alarak, görevlendirecekleri bilirki ilerinin hangi nitelikleri haiz olması gerekti ini serbestçe belirleyebilirler. Mesleki Hizmetler Genel Müdürlü ünün, kamu idarelerince yapılacak planlama, projelendirme,

Esas No : 2023/5169

yapım ve kamula tırma i lerinde görevlendirilecek bilirki ilerinin niteliklerini ve mesleki yeterliliklerini belirlemesi, bu bilirki ilerinin ba lı oldu u meslek kurulu unun (TMMOB) özerkli ine veya görev alanına müdahale niteli i ta ımaz." denilerek TMMOB'un yetki sınırlarının ifade edildi i, mahkeme tarafından da ortaya konuldu u üzere TMMOB'un idarelerin yetki ve sorumlu oldukları alanlarda düzenleme yapma yetkisinin bulunmadı ı, davaya konu hükümlerin 1sayılı Cumhurba kanlı ı Te kilatı Hakkında Cumhurba kanlı ı Kararnamesi ile Bakanlı a verilen görev ve yetkiler kapsamında düzenlendi i, Planlı Alanlar mar Yönetmeli inde De i iklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Planlı Alanlar mar Yönetmeli inin 57. maddesinin 6. fıkrasına eklenen dava konusu hükümlerin Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik kapsamında, görü alınması zorunlu olan kurumların ve ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kurulu larının görü leri alınarak hazırlandı ı savunulmaktadır.

Dairemizce dava konusu i lemin de erledirmesinden;

Davacının, yasalarda düzenlenmeyen bir yetki kullanılarak TMMOB'nin görev ve yetki alanına müdahalede bulunuldu u, bu nedenle dava konusu düzenlemede yetki unsuru bakımından hukuka uyarlık bulunmadı ı ileri sürülerek dava konusu düzenlemelerin iptali istenilmi ise de, 1 sayılı Cumhurba kanlı ı Te kilatı Hakkında Cumhurba kanlı ı Kararnamesinin 107. maddesinin 1. fıkrasında, Mesleki Hizmetler Genel Müdürlü ünün görev ve yetkileri arasında "yerle me ve yapıla maya yönelik mimarlık, mühendislik, müteahhitlik ve mü avirlik hizmetlerine ili kin düzenlemeleri yapmak, uygulamaları denetlemek ve izlemek; planlama, harita yapımı, arazi ve arsa düzenlemesi, de erleme, parselasyon, etüt ve proje müellifli i, harita plan, proje ve yapım kontrol mü avirli i, her türlü altyapı ve tesisat dahil olmak üzere yapı müteahhitli i gibi hizmet alanlarında çalı an gerçek veya tüzel ki ilerinin görev, yetki ve sorumluluklarına ve kayıtlarının tutulmasına ili kin esasları belirlemek, mesleki yeterlikleri ile kurulu yeterliklerini de erlendirerek bunlara tescil ve yeterlik belgeleri vermek veya verilmesini ve kayıtlarının tutulmasını sa lamak" olarak sayıldı ı, dava konusu düzenleme ile de yerle me ve yapıla maya yönelik mimarlık ve mühendislik hizmetlerine ili kin düzenlemeleri yapma ve yine bu hizmetlere ili kin uygulamaları denetleme ve izleme görevinin Mesleki Hizmetler Genel Müdürlü üne verildi i, bu yetki çerçevesinde yapılan düzenlemenin mimar ve mühendis ki ilere ili kin düzenleme yapma yetkisi olmayıp mimarlık ve mühendislik hizmetlerine ili kin düzenleme yapma yetkisi oldu u, meslek mensubunca görülen hizmete ili kin düzenleme yapılmasının kamu kurumu niteli indeki meslek kurulu unun görev alanına müdahale anlamını ta ımadı ı sonucuna varıldı ından düzenlemenin bu kısmında hukuka aykırılık bulunmamı tır.

Kaldı ki, 1 sayılı Cumhurba kanlı ı Te kilatı Hakkında Cumhurba kanlı ı Kararnamesinin 107. maddesinin 1. fıkrasında yer alan hükmün daha önce 29/6/2011 tarih ve mülga 644 sayılı Çevre ve ehircilik Bakanlı ının Te kilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnemenin 12. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde de aynen yer almakta iken söz konusu kuralın Anayasaya aykırılı ı iddiası ile açılan bir davada Anayasa Mahkemesinin 29.11.2012 tarih ve E:2011/100, K:2012/191 sayılı kararıyla davanın "... Dava konusu kuralla, yerle me ve yapıla maya yönelik mimarlık ve mühendislik hizmetlerine ili kin düzenlemeleri yapma ve yine bu hizmetlere ili kin uygulamaları denetleme ve izleme görevi Bakanlı ın bir birimi olan Mesleki Hizmetler Genel Müdürlü üne verilmi tir. Anılan

DANI TAY
ALTINCI DA RE**Esas No : 2023/5169**

Genel Müdürlük, bu yetkisini yönetmelik çıkarmak suretiyle kullanabileceği gibi normlar hiyerarşisinde daha alt seviyede yer alan diğer düzenleyici işlemler yoluyla da kullanabilir" gerekçesine yer verilerek reddine karar verilmiştir. Bu çerçevede, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 107. maddesinin 1. fıkrasının uyarınca bu konuda Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün düzenleme yapma yetkisi bulunmaktadır.

Dava konusu düzenlemenin bilimsel ve teknik esaslar ile hizmet gereklerine aykırı biçimde düzenlendiği, dava konusu düzenleme ile hariç tutulan yahut dahil edilen yapı grubunun neye göre tespit edildiğinin de belirsiz olduğu iddiasına ilkin; dava konusu düzenlemede yapı grubu olarak, yerleşme ve yapıların mimari estetik değerlerinin artırılarak ehirlere kimlik kazandırılması amacıyla, nüfusu 50 binden fazla olan belediyelerde yapılacak umumun kullanımına mahsus olan yapılar esas alındığından davacının yapı grubunun belirlenmesinde belirsizlik bulunduğu iddiasına itibar edilmemiştir.

Proje müellifliğinin üstlenilebilmesi için öngörülen; mesleki tecrübe için 5 yıl, yapı ruhsatı alınmış alan için toplamda en az 10.000 m² en az 4 farklı yapının projelendirilme sürecinde aktif olarak bulunmalarının hangi kriterlere göre tespit edildiğinin de belirsiz olduğu, meslekçinin tek başına deneyimin göstergesi olamayacağı gibi bilginin göstergesi olmasının da olanaklı olmadığı, bilgi ve deneyimi ölçme/değerlendirme yöntemlerinin TMMOB'ye bağlı Odalar tarafından belirlenmesi gerektiği, mesleki tecrübe ve deneyimin edinilmesi ve mesleki faaliyet ile ilişkisi, mesleki yeterliliğe etkisi ve benzeri hususların belirlenmesi; mühendislik, mimarlık ve planlama mesleklerine ilişkin Anayasal bir kurum olarak örgütlenen ve faaliyet alanı doğrudan bu meslekler ve meslek mensupları olan Odaların yetkisinde olduğu iddiasına ilkin olarak; düzenlemede yer alan yapıların proje müellifliğinin üstlenilebilmesi için öngörülen ve yetkili idare tarafından belirlenen kriterlerin (mesleki tecrübe için 5 yıl, yapı ruhsatı alınmış alan için toplamda en az 10.000 m² en az 4 farklı yapının projelendirilme sürecinde aktif olarak bulunma) belirlenmesi için herhangi bir kritere ihtiyaç bulunmadığından dava konusu düzenlemenin bu kısmında da hukuka aykırılık bulunmamıştır.

Öte yandan, dava konusu düzenlemenin amacının yerleşme ve yapıların mimari estetik değerlerinin artırılarak ehirlere kimlik kazandırılması olduğu, 3458 sayılı Kanun ile 6235 sayılı Kanun uyarınca bir üniversiteden yeni mezun olan bir meslek mensubunun odaya kaydını yaptırdığı anda herhangi bir mesleki deneyime sahip olmadan faaliyette bulunabilmesinin mümkün olduğu, diğer yapılara nazaran daha büyük ölçekte ve özellikle nitelikte olduğu değerlendirilen ve kentin yapıtalarına olacağı düşünülen düzenlemede sayılan kamunun kullanımına özgü yapıların projelendirilmesinin; herhangi bir tecrübeye sahip olmayan meslek mensuplarından ziyade yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip meslek mensupları tarafından yapılmasına yönelik düzenleme getirilmesinin bu amacı gerçekleştirmede etkin bir yöntem olduğu, dava konusu düzenleme ile nitelikli gerektiren özellik arz eden yapıların belirli bir mesleki bilgi ve deneyime sahip meslek mensuplarınca projelendirilmesi sağlanarak bir taraftan yerleşme ve yapıların mimari estetik değerlerinin artırılarak ehirlere kimlik kazandırılması diğer taraftan daha sağlıklı ve dengeli yapıların daha etkin bir şekilde oluşturulmasının amaçlandığı sonucuna varılmıştır.

İlgili düzenlemelerde getirilen tezli lisansüstü öğrenim görmüş olan mimarların meslek icrası açısından önceliklendirilmesinin bilimsel ve teknik anlamda anlamlı olmaktan uzak olduğu, akademik uzmanlığının mesleki bilgi birikimi ve deneyiminin göstergesi olarak

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DA RE

Ek-1

Esas No : 2023/5169

sayılamayacağı iddialarına yönelik olarak; düzenlemede sayılan yapıların proje müellifliğini üstlenecek müellifin en az 5 yıl mesleki tecrübeye sahip olmanın yanında toplamda en az 10.000 m² ve en az 4 farklı yapının projelendirilme sürecinde aktif olarak bulunmaları artlarının birlikte sağlanması, tezli lisansüstü öğrenim görmüş olan mimarlar için de bu artların yarısının aynı anda sağlanması gerektiği sonucuna varılmış olup dava konusu düzenlemenin bu kısmında hukuka aykırılık bulunmamıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu düzenlemede hukuka aykırılık bulunmamıştır.

4- Aynı Yönetmeliğin 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasına "Komisyon" ibaresinden sonra gelmek üzere "biri başkanı olmak üzere" ibaresi eklenmiş, aynı maddenin üçüncü fıkrası a) a) daki ekinde de değiştirilmiştir ve aynı maddeye a) a) daki fıkralar eklenmiştir.

"(3) İlgili idareler, gerekmesi halinde üniversitelerin ve ilgili kamu kurumlarının da katılımıyla, uzmanlardan oluşan mimari estetik komisyonları kurar. Komisyon en az ikisi mimar olmak üzere; kalan üç üyesi mimar, inşaat mühendisi, peyzaj mimarı, sanat tarihçisi, şehir plancısı, harita mühendisi unvanlarındaki meslek disiplinlerinden seçilerek oluşturulur. Komisyon başkanı, kamu kurum ve kurumları ile kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kurumlarında veya üniversitelerin mimarlık bölümlerinde ya da meslek odasına kayıtlı serbest mimarlardan kendine ait bürosunda en az 5 yıl hizmeti bulunan veya mimarlık ana bilim dalında tezli lisansüstü öğrenim görmüş olan mimar olmak zorundadır."

"(13) Komisyon ayrıca, 57 nci maddenin ikinci fıkrasının (ç) bendi kapsamında kalan mimari projeleri; mezkur bentte belirtilen kriterlere uygunluk bakımından inceler. Bu kapsamda komisyon referans bina belirlemeye ve bu amaçlarla projelerde de değişiklik talep etmeye yetkilidir. Bu kapsamdaki projeler, komisyon tarafından en geç on iki gün içinde incelenir. Kabul, ret veya belirtilen düzeltmeler yapılmak kaydıyla kabul ekinde kararlar alınabileceği gibi projelerin tadil edilmesi ve incelenmek üzere tekrar komisyona sunulması yönünde ara karar da alınabilir. Komisyonca alınan nihai kararlar idarenin yapı ruhsatı düzenlemeye yetkili birimine bildirilir.

(14) Komisyon, 57 nci maddenin ikinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen yapılarda ayrıca reklam yüzeyi olarak kullanılacak binalar ve bunların cephelerine ilişkin de karar alabilir."

Davacı tarafından, Planlı Alanlar Yönetmeliğinin 66. maddesine yeni getirilen düzenlemeler ile Mimari Estetik Komisyonlarının yetkileri oldukça genişletildiği, değişiklik ile 57. maddeye getirilen tasarım kısıtlamalarının uygunluk denetiminin bu komisyonlara bırakılmakta olduğu, tip proje gibi "referans bina" belirleme yetkisinin bu kapsamda da değişiklik talep etme yetkisi verildiği, herhangi bir mevzuat hükmünde yer alamayan "referans bina"nın ne olduğu net olarak açıklanmadığı, Kanunda ya da yönetmelikte yer almayan bir tanımdan yola çıkılarak yapılan yönetmelik düzenlemesinin hukuka aykırı olduğu, mimarlık mesleği içinde "estetik başlıklı referans bina"nın olmayacağı, komisyon başkanı için getirilen kriterlerin hangi bilimsel veriye dayalı olarak oluşturulduğu açık

olmadı ı, tez çalı ması olması ya da 5 yıl denetimi olmasının komisyon ba kanı olarak nasıl bir yetkinlik olu turaca ının belirsiz oldu u, herhangi bir bilimsel ya da teknik veriye dayalı olmaksızın sadece bir komisyonun kararına ba lı olarak projelerin uygunluk denetiminden geçirilece i, hatta komisyonun bu projelerde de i iklik yapılmasını talep edebilece i, sonrasında projelerin yapı ruhsatı düzenlemeye yetkili birime iletilece i, hatta bir mimari projenin en önemli unsurlarından biri olan cephelere ili kin kararların alınabilece i, sahibinin hususiyeti ile biçimlendirilmi ve ortaya çıktı ı anda "fikri eser" niteli i kazanarak koruma altına alınmı mimari tasarımların ve bunların maddile mi hali olan yapıların, hiçbir kriter belirlenmeden, ilkeler ortaya konmadan, sınırları belli olmayan ve dolayısıyla ki isel fikirlere ve sübjektif de erlendirmelere açık bir yöntemle, kamu gücüyle kurulmu herhangi bir komisyonun üyelerinin verecekleri kararıyla uygunlu na karar verilmesinin iç hukuk yanında uluslararası sözle melerle koruma altına alınan fikri eserlerin, fikri eser niteli i kazanmalarına ili kin kurallarıyla ba da mamasının yanında fikri eserlerin korunmasının özüne aykırı oldu u, Komisyonun hangi kriterlere ba lı olarak çalı malarını yürütece inin belirlenmemesinin hukuk devleti ilkesine aykırı oldu u, Anayasanın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel unsurlarından "belirlilik" ilkesine göre, yasal düzenlemelerin hem ki iler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve ku kuya yer vermeyecek ekilde açık, net, anla ılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına kar ı koruyucu önlem içermesi gerekti i, birey yasadın belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun ba landı ını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdi ini bilmesi gerekti i, hukuk güvenli inin normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve i lemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kıldı ı, mimari tasarımın sınırları belli olmayan bir yöntemle, sübjektif de erlendirmelerde bulunabilecek bir komisyonun üyelerinin kararına bırakılmasının hem hukuki belirlilik ilkesine hem de yukarıda ayrıntılarıyla açıklandı ı üzere uluslararası ve ulusal mevzuat hükümleri ile koruma altına alınan fikri mülkiyet haklarına aykırı oldu u ileri sürülmü tür.

Davalı idare tarafından, dava konusu düzenleme ile Mimari Estetik Komisyonlarının yapısında de i ikli e gidilerek mimar üye sayısının en az 2 olacak ve komisyon ba kanının en az 5 yıl deneyimli veya mimarlık ana bilim dalında tezli lisansüstü ö renim görmü bir mimar olması artının getirildi i, böylelikle Komisyonda daha nitelikli de erlendirme yapılmasının amaçlandı ı, düzenleme ile daha sa lıklı kararlar alınmasının sa lanaca ı, mimarlık formasyonunu haiz bir mimarın özgün fikir ifade eden proje de erlendirmesini yapabilmesi gerekti i, düzenleme üniversitede e itimini aldıkları konularda mimarların kendilerini geli tirmelerini, e itimin uygulamalara da yansımını ve dolayısıyla mimari projelere kalite getirmeyi de hedefledi i, Komisyon ba kanı olabilmek için getirilen artlarla, mesleki anlamda daha nitelikli kararlar alınmasının amaçlandı ı, komisyon ba kanında aranması gereken asgari nitelikler belirlenerek, komisyon marifetiyle alınacak kararlarda, hem akademik uzmanlık hem de mesleki bilgi birikimi ve deneyimin yeterlili inin amaçlandı ı, Yönetmeli in 66. maddesinin 3194 sayılı mar Kanunu'nun 8. maddesinin 1. fıkrasının (j) bendi ile uyumlu oldu u ve bu bendin Anayasa'ya aykırılı ı iddiasıyla iptali istemiyle yapılan ba vuru neticesinde Anayasa Mahkemesinin 04/12/2014 tarih ve

DANI TAY
ALTINCI DA RE**Esas No : 2023/5169**

E:2013/114, K:2014/184 sayılı kararı ile (j) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin reddine karar verildiği, dava konusu düzenlemede imar mevzuatına aykırılık bulunmadığının karara bağlanması, özel kanunlar kapsamında kalan alanlarda yapılacaklar hariç olmak üzere; yerleşme ve yapılmaların mimari estetik değerlerinin artırılarak şehirlere kimlik kazandırılması amacıyla nüfusu 50 binden fazla olan belediyelerde yapılacak umumun kullanımına mahsus olan; resmi binalar, ibadet yerleri, eğitim, sağlık tesisleri, kültürel binalar, emlak yapıları, konaklama amaçlı binalar, alışveriş merkezleri, ulaşıma çıkarma istasyonları, otel, büro, pasaj, çarşı gibi ticari yapılar ile merkezi iş alanları ve idaresince bu kapsamda oluşturulan yapılarla sınırlı olmak üzere, hazırlanan mimari projelerin yöresel mimariye uygun olarak tasarlanması, yapının kullanım fonksiyonunu azami ölçüde yansıtmak üzere mimari özellikler içermesi, giriş cephelerinin binanın kullanım fonksiyonunu ön plana çıkaran, kolay algılanabilir şekilde tasarlanması ve bu amaçla bina ön cephelerinde cephe ve çatı ile uyumlu olacak şekilde sundurma, portik veya kolonad/sütun benzeri tasarımlarla girişin vurgulanması, cephe tasarımına derinlik kazandırılması, ön bahçelerinde teras, merdiven, rampa ve kot farkı gibi düzenlemeler ile davetkâr bir etki sağlanması açısından incelemekle sınırlı olduğu, amacın yapıların kullanım fonksiyonu ve sokak silüeti açısından uyumlu tasarlanması olduğu, maddede belirtilen yapılar ve inceleme konuları ile sınırlı olmak kaydıyla komisyonun projede değişiklik istemesinin mümkün olduğu, düzenlemede gerek yapılar gerekse incelenen konuların sınırları net bir şekilde çizildiği, bu kapsamda 3194 sayılı Kanun ile mimari estetik komisyonuna verilen yetkinin sınırları eklenen 13 ve 14. fıkralar ile netleştirildiği, düzenlemenin ayrıca özellikle harap olmuş şehirlere yeniden inşaatında bölgeye kimlik kazandırılmasına, niteliğini artırılmasına, yerleşim fiziki, tarihi ve kültürel özellikleriyle bütünlük arzeden çevresel bağlamın tesisine, varsa mevcut estetik değerlerin korunmasına, yöresel mimarisinin yaşatılmasına, canlandırılmasına ve ihyasına katkı sağlanacağı savunulmaktadır.

Dairemizin dava konusu ile ilgili de karar vermesinden;

3194 sayılı İmar Kanununun 8. maddesinin (j) bendinde, "İlgili idareler, Bakanlıkça belirlenen esaslara göre mimari estetik komisyonu kurar. Komisyon, yapıların ve onaylı mimari projelerinin özgün fikir ifade edip etmediğine karar vermeye yetkilidir. Özgün fikir ifade etmeyenlerde yapılacak değişikliklerde ilk müellifin görüşü aranmaz. Özgün fikir ifade eden mimarlık eser ve projelerinde; eserin bütünlüğünü bozmadığına, estetik görünümünün değiştirmediğine, teknik, yönetsel amaçlar ve kullanım amacı nedeniyle zorunlu olduğuna karar verilen değişiklikler müellifinin izni alınmaksızın yapılabilir. Bu durumda ilk müellif tarafından talep edilebilecek telif ücreti; ilgili meslek odasının belirlenen mimari proje asgari hizmet bedelinin, tamamlanan yapılarda yüzde yirmisini, inşaat süren yapılarda yüzde on beşini geçemez" hükmüne yer verilmiştir.

Planlı Alanlar Yönetmeliğinin 66. maddesinde, bu Yönetmelik esaslarına göre kurulan komisyonun çalışma usul ve esaslarının idarece belirleneceği, komisyonun bir başkan olmak üzere beş uzmandan teşkil edeceği, salt çoğunlukla toplanacağı, kararların oyçokluğu ile alınacağı, ilgili idarelerin, gerekmesi halinde üniversitelerin ve ilgili kamu kurumlarının da katılımıyla, uzmanlardan oluşan mimari estetik komisyonları kuracağı, komisyonun en az ikisi mimar olmak üzere; kalan üç üye mimar, inşaat mühendisi, peyzaj mimarı, sanat tarihçisi, şehir plancısı, harita mühendisi unvanlarındaki meslek

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DA RE

Ek-1

Esas No : 2023/5169

disiplinlerinden seçilerek oluşturulacaktır, komisyon başkanının, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında veya üniversitelerin mimarlık bölümlerinde ya da meslek odasına kayıtlı serbest mimarlardan kendine ait bürosunda en az 5 yıl hizmeti bulunan veya mimarlık ana bilim dalında tezli lisansüstü öğrenim görmüş olan mimar olmak zorunda olacaktır, komisyonun gündeminin ilgili idarece belirleneceği ve komisyon başkanının idare tarafından görevlendirileceği, komisyonca özgün fikir ifade etmediği karara bağlanan projelerde farklı bir müellif tarafından yapılacak değişikliklerde bütün sorumluluk değişiklik projelerini yaptıranlar ve projeyi hazırlayan müelliflerde olmak üzere idarelerce ayrıca önceki müelliflerin görüşünün aranmayacağı, komisyonun; organize sanayi bölge müdürlükleri hariç, büyük ehirlere büyük ehir belediyeleri ve büyük ehir belediyesinin 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyük ehir Belediyesi Kanunundan gelen yetkileri saklı kalmak kaydıyla ilçe belediyeleri, büyük ehir olmayan illerde il, ilçe belediyeleri ve ilgili diğer idareler bünyesinde kurulacaktır, müdürlükler bünyesinde valilik onayı ile oluşturulan komisyonların görev yapacağı, Komisyonca özgün fikir ifade ettiği, ancak eserin bütünlüğünü bozmadığı ve estetik görünümünü de etkilemediği teknik, yönetsel amaçlar ve kullanım amacı nedeniyle zorunlu olacaktır mimari estetik komisyonu tarafından karar verilen değişikliklerin müellifinin izni alınmaksızın yapılabileceği, bu durumda ilk müellif tarafından talep edilebilecek telif ücretinin; proje sözleşmesinde belirlenen veya fatura edilen bedelin, sözleşme belirlenmemesi veya fatura edilmemesi halinde ilgili meslek odasınca belirlenen mimari proje asgari hizmet bedelinin, tamamlanan yapılarda % 20'sini, inşaatı süren yapılarda ise % 15'ini geçmeyeceği, kamu kurum ve kuruluşları arasında birbirinden farklı konut, eğitim, sağlık, güvenlik ve sanayi tesisi gibi yatırımlara ilişkin hazırlanan tip projelerin fikir ve sanat eseri telif hakkının, ilgili kamu kurum ve kuruluşuna ait olacaktır, umumî binaların mimari estetik komisyonunca fonksiyonu ve özelliğine göre farklılık arz ettiğine dair karar altına alınanları ile sanayi bölgelerindeki yapı ve tesislerde planda belirlenmemişse bu Yönetmelikte benzer binalar için yer verilenler dışında kalan iç ölçülere tabi olunmasının zorunlu olmadığı, komisyon tarafından getirilecek kuralların engelliler ile ilgili erişilebilirlik standartlarına aykırı olamayacağı, komisyonun ayrıca, 57. maddenin 2. fıkrasının (ç) bendi kapsamında kalan mimari projeleri; mezkur bentte belirtilen kriterlere uygunluk bakımından inceleyeceği, bu kapsamda komisyonun referans bina belirlemeye ve bu amaçlarla projelerde değişiklik talep etmeye yetkili olacaktır, bu kapsamdaki projelerin, komisyon tarafından en geç on gün içinde inceleneceği, kabul, ret veya belirtilen düzeltmeler yapılmak kaydıyla kabul ekinde kararlar alınabileceği gibi projelerin tadil edilmesi ve incelenmek üzere tekrar komisyona sunulması yönünde ara karar da alınabileceği, komisyonca alınan nihai kararların idarenin yapı ruhsatı düzenlemeye yetkili birimine bildirileceği, komisyonun, 57. maddenin 2. fıkrasının (ç) bendinde belirtilen yapılarda ayrıca reklam yüzeyi olarak kullanılabilecek binalar ve bunların cephelerine ilişkin de karar alabileceği hüküm altına alınmıştır.

Planlı Alanlar Yönetmeliğinin 57. maddenin 2. fıkrasının (ç) bendinde ise "Devletin güvenlik ve emniyeti bakımından gizlilik arz eden yapılar ile 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun ve diğer özel kanunlar kapsamında kalan alanlarda yapılacaklar hariç olmak üzere; yerleşme ve yapılaşmaların mimari estetik değerlerinin arttırılarak ehirlere kimlik kazandırılması amacıyla, nüfusu 50 binden fazla olan

**DANI TAY
ALTINCI DA RE****Esas No : 2023/5169**

belediyelerde yapılacak umumun kullanımına mahsus olan; resmi binalar, ibadet yerleri, e itim, sa lık tesisleri, kültürel binalar, e lence yapıları, konaklama amaçlı binalar, alı veri merkezleri, ula tırma istasyonları, i hanı, büro, pasaj, çar ı gibi ticari yapılar ile merkezi i alanları ve idaresince bu kapsamda oldu u de erlendirilen yapıların mimari proje müellifli i; kamuda veya üniversitelerin mimarlık bölümlerinde ya da meslek odasına kayıtlı serbest mimar olarak en az 5 yıl mesleki tecrübesi bulunup, yapı ruhsatı alınımı toplamda en az 10.000 m2, en az 4 farklı yapının projelendirilme sürecinde aktif olarak bulunan ve bu durumlarını gerekli belgelerle tevsik eden mimarlar tarafından üstlenilebilir. Üniversitelerin mimarlık ana bilim dalında tezli lisansüstü ö renim görmü olan mimarlar için bu fıkrada belirtilen asgari hizmet süresi ile proje yapımına dair kriterlerin yarısının sa lanması yeterlidir. Bu kapsamda hazırlanan mimari projelerin yöresel mimariye uygun olarak tasarlanması, yapının kullanım fonksiyonunu azami ölçüde yansıtabilecek mimari ö eler içermesi, giri cephesinin binanın kullanım fonksiyonunu ö ne çıkaran, kolay algılanabilir ekilde tasarlanması ve bu amaçla bina ön cephesinde cephe ve çatı ile uyumlu olacak ekilde sundurma, portik veya kolonad/sütun benzeri tasarımlarla giri in vurgulanması, cephe tasarımına derinlik kazandırılması, ön bahçelerinde teras, merdiven, rampa ve kot farkı gibi düzenlemeler ile davetkâr bir etki sa lanması gerekir. Ayrıca mimari projenin varsa yapının bulundu u cadde veya sokakta yer alan ve mimari estetik komisyonunca belirlenmi olan referans bina cephesindeki mimari ö elere uyumlu olacak ekilde tasarlanması, referans bina bulunmaması halinde sokak silüeti ile uyumlu olarak tasarlanması gerekir." düzenlemesi yer almaktadır.

Yönetmeli in 66. maddesinin 2. fıkrasına "Komisyon" ibaresinden sonra gelmek üzere "biri ba kan olmak üzere" ibaresi eklenmesine ili kin olarak, 3194 sayılı Kanunun 8. maddesinin (j) bendi uyarınca kurulan mimari estetik komisyonuna komisyon üyeleri arasından ba kanlık için ko ulları sa layan birinin ba kan seçilmesi komisyon olarak çalı manın bir gere didir.

3194 sayılı mar Kanununun 8. maddesi uyarınca ilgili idarelerin, gerekmesi halinde üniversitelerin ve ilgili kamu kurulu larının da katılımıyla, uzmanlardan olu an mimari estetik komisyonları kurabilmesi anılan yasal düzenlemenin bir sonucudur.

Mimari estetik komisyonuna verilen görevlerin; mimari özellikleri barındıran iç yükseklik, saçak geni li i gibi yapısal konuları belirleme ile yapınının; sokak silüeti, çevre ve yöresel mimari ile uyumunun sa lanmasına, giri cephesinde kullanım fonksiyonunu yansıtan yöresel mimari öğeler içermesine, giri i vurgulayan tasarımlar ortaya koymasına, referans binanın belirlenmesine yönelik oldu undan komisyon en az ikisi mimar olmak üzere; kalan üç üye mimar, in aat mühendisi, peyzaj mimarı, sanat tarihçisi, ehir plancısı, harita mühendisi unvanlarındaki meslek disiplinlerinden seçilerek olu turulmasında, Komisyonunda daha nitelikli de erlendirme yapılması, daha sa lıklı kararlar alınması, mimarlık formasyonunu haiz bir mimarın özgün fikir ifade eden proje de erlendirmesini yapabilmesinin sa lanması, üniversitede alınan e itimin konularında mimarların kendilerini geli tirmelerini ve bu e itimin uygulamalara da yansımaları ve dolayısıyla mimari projelere kalite getirmeyi hedefledi inden düzenlemenin bu kısmında da mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Komisyon ba kanının, kamu kurum ve kurulu ları ile kamu iktisadi te ebbüsleri ve kamu kurumu niteli indeki meslek kurulu larında veya üniversitelerin mimarlık bölümlerinde

**DANI TAY
ALTINCI DA RE****Esas No : 2023/5169**

ya da meslek odasına kayıtlı serbest mimarlardan kendine ait bürosunda en az 5 yıl hizmeti bulunan veya mimarlık ana bilim dalında tezli lisansüstü öğrenim görmüş olan mimar olarak belirlenmesinde kamu kurumlarında ya da 5 yıllık serbest meslek mensubu olarak deneyim sahibi olma veya mimarlık ana bilim dalında tezli lisansüstü öğrenim görmüş olma gibi kriterlerin belirlenmesinde, Komisyon tarafından getirilen kriterlerle, mesleki anlamda daha nitelikli kararlar alınmasının amaçlandığı, komisyon tarafından aranması gereken asgari nitelikler belirlenerek, komisyon marifetiyle alınacak kararlarda, hem akademik uzmanlık hem de mesleki bilgi birikimi ve deneyimin yeterliliğinin amaçlandığından düzenlemenin bu kısmında da mevzuata aykırılık görülmemiştir.

Komisyonun ayrıca, Yönetmeliğin 57. maddenin 2. fıkrasının (ç) bendi kapsamında kalan mimari projelerin, anılan bentte belirtilen "yöresel mimariye uygun olarak tasarlanması, yapının kullanım fonksiyonunu azami ölçüde yansıtacak mimari öğeler içermesi, giriş cephesinin binanın kullanım fonksiyonunu öne çıkaran, kolay algılanabilir şekilde tasarlanması ve bu amaçla bina ön cephesinde cephe ve çatı ile uyumlu olacak şekilde sundurma, portik veya kolonad/sütun benzeri tasarımlarla girişin vurgulanması, cephe tasarımına derinlik kazandırılması, ön bahçelerinde teras, merdiven, rampa ve kot farkı gibi düzenlemeler ile davetkâr bir etki sağlanması, projenin varsa yapının bulunduğu cadde veya sokakta yer alan ve mimari estetik komisyonunca belirlenmiş olan referans bina cephesindeki mimari öğelere uyumlu olacak şekilde tasarlanması, referans bina bulunmaması halinde sokak silüeti ile uyumlu olarak tasarlanması" kriterlere uygunluk bakımından incelemesi, Planlı Alanlar Yönetmeliğinin 4. maddesinin 1.fıkrasının (fff) bendindeki mimari estetik komisyonunun, yöresel mimarisine ilişkin tespitleri yapan, meydan, yol, kaldırım, tabela, kent mobilyaları ve benzeri düzenlemelerdeki usullere ilişkin öneriler getiren, yapıların ve onaylı mimari projelerinin özgün fikir ifade edip etmediğini, umumi binaların fonksiyonu ve özelliği gerektiren farklılık arz edip etmediğini karar veren komisyon tanımına ve dolayısıyla mimari estetik komisyonunun kurulma amacına uygun olduğunu düzenlemenin bu kısmında da mevzuata aykırılık bulunmamıştır. Bu amaçla sokak ya da cadde üzerinde bulunan ve örnek teşkil eden, referans yapıların uzman kişilerden oluşan komisyon tarafından belirlenmesi ve bu amaçlarla projelerde de değişiklik talep etmesinde de mevzuata aykırılık bulunmamıştır.

Bu kapsamdaki projelerin, komisyon tarafından en geç on iki gün içinde inceleneceği, kabul, ret veya belirtilen düzeltmeler yapılmak kaydıyla kabul edilmesinde kararlar alınabileceği gibi projelerin tadil edilmesi ve incelenmek üzere tekrar komisyona sunulması yönünde ara karar da alınabileceği, komisyonca alınan nihai kararların idarenin yapı ruhsatı düzenlemeye yetkili birimine bildirileceğine dair düzenlemeler idari işlemlerle ilişkilendirilmiştir.

Mimari estetik komisyonuna verilen görevlerin; mimari özellikleri barındıran iç yükseklik, saçak genişliği gibi yapısal konuları belirleme ile yapının; sokak silüeti, çevre ve yöresel mimari ile uyumunun sağlanmasına, giriş cephesinde kullanım fonksiyonunu yansıtan yöresel mimari öğeler içermesine, giriş vurgulayan tasarımlar ortaya koymasına yönelik olduğu düzenlemenin, Yönetmeliğin 57. maddenin 2. fıkrasının (ç) bendinde belirtilen yapılarda ayrıca reklam yüzeyi olarak kullanılacak binalar ve bunların cephesine ilişkin de karar alabilmesine dair dava konusu düzenlemede de hukuka aykırılık bulunmamıştır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu düzenlemede hukuka aykırılık bulunmamı tır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;
12.05.2023 tarih ve 32186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar mar Yönetmeli inde De i iklik Yapılmasına Dair Yönetmeli in;
1- 1. maddesi ile eklenen, Yönetmeli in 5. maddesinin 30. fıkrasının (a) ve (b) alt bentleri;
2- 3. maddesinin 1. fıkrası ile Yönetmeli in 19. maddesinin 1. fıkrasına eklenen 3. fıkrası;
3- 4. maddesi ile eklenen Yönetmeli in 57. maddesinin (ç) bendinin;
4- 5. maddesi ile de i en Yönetmeli in 66. maddesinin 3. fıkrasının ve 5. maddesi ile Yönetmeli in 66. maddesine eklenen 13 ve 14. fıkraları yönünden 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen artların bulunmaması nedeniyle yürütmenin durdurulması isteminin **reddine oy birli iyle**,
5- 3. maddesinin 1. fıkrası ile Yönetmeli in 19. maddesinin 1. fıkrasının (c) alt bendinin 5. alt bendinde de i tirilen "% 5" ibaresi ile 6. alt bendinde de i tirilen "% 5" ibaresi yönünden 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen artların bulunması nedeniyle yürütmenin durdurulması isteminin **kabulüne gerekçede oy çoklu uyla**,
2. Bu kararın tebli ini izleyen günden itibaren 7 (yedi) gün içerisinde Danı tay dari Dava Daireleri Kuruluna itiraz yolu açık olmak üzere 09/10/2023 tarihinde karar verildi.

Ba kan	Üye	Üye	Üye	Üye
Emin	Cafer	Binnaz	Mustafa	Ahmet Murat
SINMAZ	ERGEN	MAH O LU	ARSLAN	ALTU
			(X)	

KAR I OY (X): 3194 sayılı mar Kanununun 1. maddesinde, bu Kanunun, yerle me yerleri ile bu yerlerdeki yapıla maların; plan, fen, sa lık ve çevre artlarına uygun te ekkülünü sa lamak amacıyla düzenlendi i, 3. maddesinde herhangi bir sahanın, her ölçekteki plan esaslarına, bulundu u bölgenin artlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamayaca ı hükme ba lanmı tır.

3194 sayılı mar Kanununun 18. maddesinde, düzenleme ortaklık payları ile kar ılanan alanların umumî hizmetlerden ve bu hizmetlerle ilgili tesislerden ba ka maksatlarla kullanılamayaca ı hükmüne yer verilmi tır.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeli inin 5. maddesinin (i) bendinde de, sosyal altyapı alanları, birey ve toplumun kültürel, sosyal ve rekreatif ihtiyaçlarının kar ılanması ve sa lıklı bir çevre ile ya am kalitelerinin artırılmasına yönelik kamu veya özel sektör tarafından

DANI TAY
ALTINCI DA RE**Esas No : 2023/5169**

yapılan e itim, sa lık, dini, kültürel ve idari tesisler, açık ve kapalı spor tesisleri ile park, çocuk bahçesi, oyun alanı, meydan, rekreasyon alanı gibi açık ve ye il alanlara verilen genel isim olarak tanımlanmı , (k) bendinde ise, teknik altyapı alanları, kamu veya özel sektör tarafından yapılacak elektrik, petrol ve do algaz letim hatları, içme ve kullanma suyu ile yer altı ve yer üstü her türlü arıtma, kanalizasyon, atık i leme tesisleri, trafo, her türlü enerji, ula tırma, haberle me gibi servislerin temini için yapılan tesisler ile açık veya kapalı otopark kullanı larına verilen genel isim olarak tanımlanmı tır.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli inin 24. maddesinin 2. fıkrasında: "Nazım imar planları üzerinde gösterilen sosyal ve teknik altyapı alanlarının konum ile büyüklükleri, toplam standartların altına dü ülmemek, nazım imar planının ana kararlarını, süreklili ini, bütünlü ünü ve genel i leyi ini bozmamak ve hizmet etki alanı içinde kalmak artı ile ilgili kurum ve kurulu ların görü ü dikkate alınarak uygulama imar planlarında de i tirilebilir.", aynı maddenin 3. fıkrasında da, "Uygulama imar planlarında, bölgenin ihtiyacına yönelik çocuk bahçesi, ye il alan, otopark, cep otoparkı, yol boyu otopark, durak cebi, aile sa lık merkezi, mescit, karakol, muhtarlık, trafo gibi sosyal ve teknik altyapı alanlarını artırıcı küçük alan gerektiren fonksiyonlar ayrılabilir ve bu fonksiyonların konulması nazım imar planına aykırılık te kil etmez." hükmünün yer aldı ı görülmü tür.

3194 sayılı mar Kanununun 18. maddesinin üçüncü paragrafında "park"ların da bulundu u bazı sosyal donatı alanlarının öncelikle parselasyon i lemi sırasında belirlenecek düzenleme ortaklık payı ile kamuya geçmesi hedeflenmi , di er taraftan sosyal altyapı niteli inde olan bu kullanımların öngörülen hizmetler dı nda ba ka maksatlar için kullanımı amir hükümlerle yasaklanmı tır. Elbette söz konusu yasak, yalnız düzenleme ortaklık payından elde edilen sosyal donatı alanları için de il, mekansal kullanımı plan kararı ile belirlenen tüm sosyal alt yapı alanları için geçerli oldu unun, 3194 sayılı mar Kanununun 3. maddesi gere i kabulü gerekmektedir. Nihayetinde Mekansal Planlar Yapım Yönetmeli i eliyle sosyal ve teknik alt yapı alanları için sayısal standartlar da belirlenmi olup planlama alanı içerisinde yer alan bu kullanımların zeminde fiilen varlı nı koruması esastır.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeli i eki Ek-2 Farklı Nüfus Gruplarında Asgari Sosyal ve Teknik Altyapı Alanlarına li kin Standartlar ve Asgari Alan Büyüklükleri Tablosunda, aile sa lık merkezinin asgari birim alanının 750-2.000 (m²) oldu u belirtilmektedir.

Dava konusu düzenlemelerde 5000 m² ve üzeri parklarda parkın i levini bozmayacak ekilde, açık alanları dâhil taban alanları (2) numaralı alt bentte belirtilenlerle birlikte toplamda % 5'i geçmemek, muvakkat yapı ölçülerini a mamak ve tek binada olmak kaydıyla trafik güvenli i alınarak kamuya ait 112 acil ambulans istasyonu ile **aile sa lı ı merkezi**, beton veya betonarme temel içermeyen, ilgili Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara uygun yürüyü ve ko u parkuru; 2500 m² üzeri parklarda parkın i levini bozmayacak ekilde, açık alanları dâhil taban alanları (2) numaralı alt bentte belirtilenlerle birlikte toplamda % 5'i geçmemek, muvakkat yapı ölçülerini a mamak kaydıyla kamuya ait **aile sa lı ı merkezi** yapılabilece i belirtilmi tir.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeli i eki Ek-2 Farklı Nüfus Gruplarında Asgari Sosyal ve Teknik Altyapı Alanlarına li kin Standartlar ve Asgari Alan Büyüklükleri Tablosuna göre, asgari aile sa lık merkezinin 700 m² olması gerekti inden 2500 m²lik parkın %5'i toplam 125 m², 5000 m²lik parkın %5'i toplam 250 m² olup 2500 veya 5000 m²lik yüzölçüme sahip bir parkta aile sa lı ı merkezi yapılabilmesine hukuken ve teknik olarak imkan

T.C.
DANI TAY
ALTINCI DARE
Esas No : 2023/5169

Ek-1

bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Planlı Alanlar mar Yönetmeli nin 19. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinin 5 ve 6. alt bentlerinde yer alan " %5'i" ibaresinin yukarıda yer verilen gerekçeyle iptaline karar verilmesi gerekti inden Dairemiz kararının bu kısmına katılmıyorum.

Üye
Mustafa
ARSLAN

